

LIITE 6: UKJ-HANKKEEN ALUSTAVAA RESURSSITARVEARVIONTIA VUODESTA 2014 ALKAEN

Uuden kirjastojärjestelmän vaatimusmäärittely ja projektisuunnitelma

UKJ:n rakentamisen vaiheistusta ja sen perusteita

Uuden kirjastojärjestelmän tarkan vaatimusmäärittelyn ja projektisuunnitelman valmistumisen jälkeen järjestelmän rakentamiseen tarvittaneen vähintään kolmeksi vuodeksi ainakin kymmenen hengen työpanos. Tähän tarvitaan 900 000 euron rahoitusta vuosittain. Tarve tarkentuu vaatimusmäärittelyn ja projektisuunnitelman laadinnan yhteydessä vuonna 2013.

Aluksi keskitytään UKJ:n ytimen, metatietovarannon tietokannan tekemiseen. Sen valmistuttua voidaan luopua nykyisestä kaupallisesta tuotteesta metatietovarannossa. Seuraavaksi ovat vuorossa muut järjestelmän toiminnallisuuteen liittyvät osat aineiston hankinnan ja sen käytön hallinnan osalta. Näiden valmistuttua tuotantovalmiuteen voidaan uudella järjestelmällä ryhtyä korvaamaan nykyisiä kirjastojen omia tietokantoja.

1. Vuoden 2014 painopiste: metatietovarannon tietokanta

Uuden kirjastojärjestelmän rakentaminen on syytä aloittaa Metatietovarannon tietokannasta. Bibliografisten tietueiden tietokanta on muun järjestelmän välttämätön pohja. Nykyään tähän tarkoitukseen käytetty Ex Libriksen Aleph-tietokanta ei ole sovellettavissa modulaarisen ratkaisun ytimeksi. Uuden järjestelmän muiden modulien käyttöönotto edellyttää uuden metatietovarannon tietokannan olemassa oloa.

Tulevina vuosina tulee aineiston kuvailussa kansainvälisellä tasolla tapahtumaan suuria muutoksia, jotka vaikuttavat Suomenkin kirjastoissa tuotettavan kuvailevan metatiedon muotoon ja rakenteeseen. Semanttisen yhteentoimivuuden aikaansaamiseksi nykyisestä tiedontallennustavasta luovutaan ja siirrytään kohti itsenäisten, koneluetettavien tietoelementtien tallennusta. Prosessissa muuttuvat sekä kuvailusäännöt että tiedontallennusformaatit. Metatietovarannon tietokannan tulee tukea tätä kehitystä, nykyinen tietokanta ei sitä tee.

Metatietovaranto tarvitsee myös luetteloinnin käyttöliittymän. Erillinen luettelointityökalu, jota voidaan käyttää luettelointiin eri tietokantoihin on jo kehitteillä. Se on käytössä vuonna 2014 nyt käytössä olevien tietokantojen yhteydessä, ja rajapinta uuteen metatietovarantoon on lisättävä. Lisäksi tarvitaan replikointirajapinta nykyisiin paikallistietokantoihin, jotta nykyinen Aleph-tietokanta voidaan korvata uudella.

Kun Aleph-tietokannasta metatietovarantona voidaan luopua, Kansalliskirjaston nyt maksamat Aleph-lisenssimaksut sadaan siirrettyä uuden järjestelmän jatkokehitykseen.

Tässä vaiheessa metatietovarannon tietokannalla voidaan korvata Arto-artikkeliviitetietokannan nykyinen Voyager-tietokanta. Arto on puhdas viitetietokanta, jonka toiminta ei uuden järjestelmän muita moduleita

tarvitse. Kun on Finna-asiakasliittymässä on kyky haravoida ja näyttää uuden metatietovarannon tietueet, Artoa voidaan käyttää uuden järjestelmän pilottina kokemusten hankkimiseen jatkokehitystä varten.

2. Muut moduulit vuodesta 2015 eteenpäin

Seuraavassa etenemisvaiheessa tarvitaan varasto- ja nidetietojen tietokannat. Luettelointityökalu sekä Finna tarvitsevat näihin rajapinnat. Tämän jälkeen uuteen järjestelmään voidaan siirtää sellaiset tietokannat, joissa ei ole hankintaa eikä lainausta käytössä. Esimerkiksi Arkistolaitoksen kirjastoaineiston tietokanta on tällainen.

Hankinta- ja lainaustoiminnot ovat välttämättä edellytyksiä lähes kaikkien muiden kirjastojen siirtymiselle uuteen järjestelmään. Koska nämäkin toimintokokonaisuudet voidaan ja kannattaa moduloida pienempiin osiin, käyttöönottoa voidaan tehdä vaiheittain aloittaen sellaisista tietokannoista, joissa tarpeet näissä toiminnoissa ovat rajatummalla.

Lainaustoiminnot ja laajemmin aineiston käyttö tarvitsevat tuekseen yhteisen asiakastietokannan. Pohjana käytetään väestörekisteritietoja. Lisäksi varsinkin korkeakoulukirjastojen tapauksissa tarvitaan liittymät kirjastojen tausta-yhteisöjen rekistereihin käyttöoikeuksien hallintaa varten.

Laina- ja asiakastietokannat muodostavat pohjan kirjastojen aineistojen joustavan yhteiskäytön mahdollistavalle logistiikkajärjestelmälle, jonka ansiosta aineistojen käyttö tehostuu ja tarpeettomia päällekkäishankintoja voidaan välttää. Hankintajärjestelmään pyritään rakentamaan rajapintoja aineistojen toimittajien järjestelmiin ja aineiston hankintaa tukevaa automatiikkaa toiminnan tehostamiseksi.

Kun korkeakoulujen ja eräiden erikoiskirjastojen Voyager-tietokannoista voidaan vaiheittain luopua, vapautuvat niiden osuudet Voyager-lisenssimaksuista uuden järjestelmän jatkokehitykseen.

UKJ-hankkeen vuotuinen rahoitustarve vuodesta 2014 alkaen kolmeksi vuodeksi

Kulu	Kuvaus	Summa
Kehittämispäällikkö yhdeksän tietojärjestelmäasiantuntijaa	projektin kokonaishallinta järjestelmän rakentaminen	
Palkat sivukuluineen 30% yht. 12 kk		645 000€
Tilakustannukset		30 000€
Aineet ja tarvikkeet		2609€
Koneet ja laitteet	erikoistyöasemat	30 000€
Ostopalvelut	seminaarien järjestelykulut, lakimies- ja muut konsultoinnit	50 000€
Matkat	aktiivinen yhteistyö kirjastokentän kanssa	25 000€
Yleiskustannukset 15 %		117 391€
Yhteensä		900 000€